

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perussopimuksen muutos

KH 09.05.2022 § 182
3565/00.01.00.00/2022

Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueiden perustamisen myötä nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien toiminta päättyy. Sote-uudistusta koskevan voimaanpanolain 20.1 §:n mukaan sairaanhoitopiirit ja erityishuoltopiirit siirretään hyvinvointialueille suoraan lain nojalla ja kaikki niille kuuluneet sitoumukset, varat ja velat siirtyvät yleisseuraantona hyvinvointialueille. Lain esitöiden mukaan periaatetta sovelletaan myös sellaisiin kuntayhtymiin, jotka hoitavat perussopimuksena nojalla myös muita jäsenkuntiansa terveydenhuollon tai sosiaalihuollon tehtäviä.

Voimaanpanolain 30 §:n mukaan edellä tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti.

Lain säännöksistä seuraa, että Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Siun sote, siirtyy sitoumuksineen, varoineen ja velkoineen hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien. Kuntayhtymän mahdolliset alijäämät tulee olla katettuna kuntayhtymän viimeisessä, vuodelta 2022 laadittavassa tilinpäätöksessä. Toisaalta, mikäli kuntayhtymän taseeseen olisi kertynyt ylijäämiä, jäsenkunnilla olisi mahdollisuus päättää ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle.

Siun sotella oli vuoden 2021 tilinpäätöksessä 17,1 milj. euroa katettavaa alijäämää. Alijäämä tulee kattaa ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Mikäli vuodelta 2022 kertyy alijäämää, tulee myös tämä alijäämä kattaa, toisaalta mahdollinen ylijäämä pienentäisi kuntien vastattavaksi tulevaa alijäämää.

Siun soten perussopimus sisältää säännökset kuntayhtymän purkamisesta ja loppuselvityksestä. Perussopimuksen 30 §:n mukaan

Kuntayhtymän purkamisesta päättävät jäsenkuntien valtuustot. Kuntayhtymän purkautuessa yhtymähallituksen on huolehdittava loppuselvityksestä, elleivät jäsenkunnat sovi muuta järjestelystä. Kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille peruspääomaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenkunnat ovat velvolliset suorittamaan erotuksen edellä mainittujen osuuksien suhteessa.

Kuntayhtymän toiminta siirtyy lain nojalla suoraan hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien ja kuntayhtymän toiminta lakkaa. Kuntayhtymän toiminnan lakkautumisen yhteydessä kuntayhtymän alijäämien kattamiseen voidaan soveltaa kuntayhtymän purkautumista koskevia säännöksiä, mistä seuraa, että alijäämä katettaisiin tai ylijäämä jaettaisiin peruspääomaosuuksien suhteessa.

Siun soten perussopimuksen mukaan kuntien maksuosuudet sote-palveluiden järjestämiseen ovat määräytyneet palvelujen käytön perusteella. Maksuosuuksien laskennassa on huomioitu talousarviovuotta edeltävän vuoden kuntakohtainen ennuste ja kahden edellisvuoden tilinpäätöksen mukaiset tiedot. Kuntayhtymälle on kertynyt alijäämää, koska maksuosuudet eivät ole kattaneet palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Siun soten perustamisen yhteydessä kuntakohtaisten peruspääomaosuuksien jakautumaa ei tarkistettu. Peruspääomaosuudet eivät vastaa enää palveluiden käytön jakautumista kuntien kesken. Koska perussopimuksen mukaan kuntien maksuosuudet sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämiseen ovat perustuneet palvelujen käyttöön, on perusteltua, että myös mahdollinen alijäämä katetaan tai ylijäämä palautetaan peruspääoman sijaan palvelujen käytön mukaisesti kuntayhtymän toiminnan lakkautuessa vuonna 2022.

Perussopimus on kuntien välinen sopimus. Sopimuksessa on sovittu yksityiskohtaisesti ja sitovasti kuntayhtymän järjestämis- ja tuottamisvastuulla olevien palvelujen maksuosuuksien määräytymisestä sekä kuntayhtymän purkautumisesta. Sopimus ei mahdollista ylimääräisten maksuosuuksien keräämistä alijäämän kattamiseksi eikä alijäämän kattamista tai ylijäämän palauttamista kunnille palvelujen käytön suhteessa. Käytännössä tämä edellyttää perussopimuksen tarkistamista tältä osin.

Koska Siun soten perussopimus ei sisällä perussopimuksen muuttamista koskevia ehtoja, sovelletaan perussopimuksen muuttamisen osalta kuntalain 57 §:ssä säädettyä. Tästä seuraa, että perussopimuksen muutos ylimääräisen maksun osalta edellyttää kuntalain 57 §:n mukaisesti, että vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluvu on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Edellä esitetty huomioiden Siun soten perussopimukseen esitetään lisättäväksi uusi pykälä 24b §.

24b § Alijäämän kattaminen tai ylijäämän palauttaminen vuonna 2022

Poiketen siitä, mitä 24 §:ssä on sovittu alijäämän kattamisesta ja mitä 30 §:ssä on sovittu kuntayhtymän purkautumisesta, kuntayhtymän toiminnan lakkautuessa 31.12.2022 hyvinvointialueiden perustamisen myötä kuntayhtymän alijäämä jaetaan tai ylijäämä palautetaan palvelujen käytön mukaisessa suhteessa. Vuoden 2021 tilinpäätöksen mukainen alijäämä katetaan vuoden 2021 kuntakohtaisten sosiaali- ja terveystalveluiden toteutuneiden nettokustannusten mukaisessa suhteessa ja vuodelta 2022 kertyvä ali-/ylijäämä jaetaan vuoden 2022 kuntakohtaisten sosiaali- ja terveystalveluiden toteutuneiden nettokustannusten mukaisessa suhteessa.

Kuntayhtymän vuoden 2021 tilinpäätöksen mukainen katettava alijäämä 17,1 milj. euroa on kertynyt käytännössä kokonaisuutena vuodelta 2021. Kunnat suorittivat muutetun kuntayhtymän perussopimuksen nojalla vuonna 2021 ylimääräisen maksun, jolla katettiin vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen katettava alijäämä. Maksun suuruudessa huomioitiin kuntayhtymälle vuonna 2021 maksettu, mutta vuoteen 2020 kohdistunut valtion koronatuen osuus. Sekä ylimääräinen maksu että em. koronatuki kirjattiin vuoden 2021 tuloksi, mutta niillä katettiin vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen alijäämä.

Kuntia pyydetään käsittelemään asia valtuustoissa mahdollisimman pian.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

hyväksyä, että voimassa olevaan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymän perussopimusta muutetaan niin, että siihen lisätään 24b §, joka kuuluu seuraavasti:

24b § Alijäämän kattaminen tai ylijäämän palauttaminen vuonna 2022

Poiketen siitä, mitä 24 §:ssä on sovittu alijäämän kattamisesta ja mitä 30 §:ssä on sovittu kuntayhtymän purkautumisesta, kuntayhtymän toiminnan lakkautuessa 31.12.2022 hyvinvointialueiden perustamisen myötä kuntayhtymän alijäämä jaetaan tai ylijäämä palautetaan palvelujen käytön mukaisessa suhteessa. Vuoden

2021 tilinpäätöksen mukainen alijäämä katetaan vuoden 2021 kuntakohtaisten sosiaali- ja terveystalouden toteutuneiden nettokustannusten mukaisessa suhteessa ja vuodelta 2022 kertyvä ali-/ylijäämä jaetaan vuoden 2022 kuntakohtaisten sosiaali- ja terveystalouden toteutuneiden nettokustannusten mukaisessa suhteessa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.